

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

Навчально-науковий інститут
філології та історії
Кафедра української мови, літератури та методики навчання

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ОСНОВИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	вибіркова навчальна дисципліна
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
Освітньо-професійна програма	Середня освіта (Українська мова і література)
Обсяг дисципліни	4 кредити ECTS (120 академічних годин)
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття
Форма контролю	залік
Півріччя викладання	друге

Інформація про викладача

Викладач (ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)	Гоголь Наталія Валеріївна , д-р пед. наук, професор, завідувач кафедри української мови, літератури та методики навчання
Контактний телефон	+380993566513
E-mail:	natashagogol75@gmail.com
Консультації	середа з 14.00 до 15.00; платформа Google Meet / Zoom

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Місце дисципліни у системі філологічної підготовки. Дисципліна «Основи українознавства» займає важливе місце у системі фахової підготовки майбутніх філологів. Українознавство є системою наукових інтегративних знань про Україну, світове українство як цілісність, як геополітичну реальність. Сама ж Україна й українство є органічними частками вселюдства (планети Земля, всесвітньої цивілізації і культури), тому й українознавство постає важливим складником знань про всесвітнє людське суспільство.

Предметом українознавчих досліджень є феномен українства, закономірності, досвід і уроки його етно-, націо-, державотворення, матеріального й духовного життя, формування і розвитку етнічної території (України). Важливість цієї навчальної дисципліни у підготовці фахівців із вищою освітою полягає в тому, що українознавство - це шлях до самопізнання й самотворення українства, здійснення ним своєї історичної місії. Воно органічно поєднує (синтезує) процеси пізнання, виховання й навчання, народної і академічної вітчизняної педагогіки, вітчизняного і зарубіжного досвіду, органічно переростає в українолюбство та українотворення.

Дисципліна «Основи українознавства» сприяє всебічному розвитку особистості, виховання національно свідомої, духовно багатой, зорієнтованої на творчу діяльність особистості, здатної до саморозкриття і самореалізації.

Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами. Дисципліна «Основи українознавства» має тісні взаємозв'язки зі світовою культурою, історією, зокрема історією України, літературою, усною народною творчістю, педагогікою, психологією, етнопедогогікою, етнопсихологією, археологією, етнологією, антропологією, демографією, людино-, суспільство- й природознавством, релігієзнавством, філософією, сучасною українською літературною мовою, методиками викладання української мови і літератури, українознавства.

Мета навчальної дисципліни: ознайомити студентів із системою наукових інтегративних знань про Україну, світове українство як цілісність, як геополітичну реальність.

Завдання курсу:

- на основі аналізу джерельної бази, всебічного вивчення генези України й українства, самого українознавства як наукової системи висвітлити досвід та історичні уроки розвитку етнонації, української природи, мови, держави, культури, людини;
- формувати у студентів уміння системно аналізувати тенденції розвитку сучасного українського суспільства, його проблеми й перспективи;
- виробити навички роботи з українознавчими джерелами, електронними ресурсами;
- сприяти формуванню високих суспільних, державних, гуманістичних, духовно-культурних ідеалів, визначенню морально-етичних та естетичних критеріїв і принципів життєдіяльності людей мудрого серця і гуманного розуму, патріотів-професіоналів світового рівня.

Після вивчення дисципліни «Основи українознавства» студент повинен **знати:**

- основні теоретичні положення курсу українознавства;
- українознавчий термінологічний апарат кожного змістового модуля;
- джерельну базу науки;
- провідних учених, які розробляють проблематику кожного з концентрів українознавства.

Студент повинен **уміти:**

- здійснювати системний аналіз проблем, пов'язаних з осмисленням феномену українства, закономірностей, досвіду і уроків його етно-, націо-, державотворення, матеріального й духовного життя;
- реферувати наукові праці з проблем українознавства;
- працювати з українознавчими електронними ресурсами;
- планувати роботу українознавчих експедицій, опрацьовувати зібраний матеріал,

узагальнювати результати у вигляді презентацій.

Гнучкі навички (*soft skills*), які забезпечує навчальна дисципліна: ефективність комунікації; здатність до командної роботи; здатність до критичного мислення; надійність, відповідальність; адаптивність, вміння орієнтуватися у ситуації; допитливість, прагнення до досліджень; креативність; емпатія.

У результаті вивчення курсу студент набуває загальні і фахові компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до логічного, критичного, аналітичного, абстрактного, творчого мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність учитися та оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях професійної взаємодії, бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Здатність використовувати мовно-літературні знання в освітній діяльності.

ЗК 14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності:

ФК 1. Здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 13. Здатність усвідомлювати та поцінювати відчуття, почуття, емоції, потреби інших людей і систем у сучасному глобалізованому світі

Пререквізити: теоретичною базою вивчення дисципліни є навчальні дисципліни «Українська мова», «Українська література», «Українознавство», що опановуються в системі повної загальної середньої освіти.

Програмні результати навчання

ПРН 3. Обізнаний із елементами наукового дослідження в професійній сфері та методами їх реалізації.

ПРН 7. Уміє творчо використовувати різні теорії й досвід (вітчизняний, міжнародний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань

ПРН 22. Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування

ПРН 26. Здатний аналізувати й вирішувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів, визначати власну соціокультурну позицію в полікультурному суспільстві, бути носієм і захисником національної культури..

Постреквізити: «Основи українознавства» є однією з базових для формування професійних компетентностей студентів, оскільки оволодіння основами народознавства є одним із основних інструментів професійної діяльності сучасного фахівця. Сьогодні висококваліфікований фахівець будь-якої галузі повинен мати високу національну культуру, уміти спілкуватися з людьми, висловлюватися точно, логічно й виразно, досконало володіти фаховою термінологією, що можливо тільки за умови глибокого вивчення народних звичаїв, традицій, свідомого ставлення до повсякденної народознавчої практики. Засвоєні знання та уміння з дисципліни «Основи українознавства» є основою для ефективного сприйняття відомостей з інших галузей знань, розвитку абстрактного мислення, реалізації творчого і національно-патріотичного потенціалу майбутніх фахівців.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання:

Windows 7, Mozilla Firefox, MS Office 2010; OpenOffice.org (11); доступ до електронних журналів бібліотеки; доступ до електронних бібліотечних ресурсів світу; комп'ютер, проектор, інтерактивна дошка.

2. Організація навчання

Методи навчання:

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються такі методи навчання:

словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна лекція);

наочні (презентація, демонстрування, ілюстрування);

практичні (практична робота, робота з інформаційними джерелами тощо);

метод стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності (метод проблемного викладу матеріалів, метод опори на життєвий досвід навчальної дискусії);

методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (усного контролю, письмового контролю, самоконтролю та взаємоконтролю, аналіз відповідей);

інноваційні технології (методи інтерактивного навчання)

ОК «Основи українознавства» вивчається здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у четвертому семестрі. Освітній процес охоплює лекційні та практичні заняття, виконання самостійних робіт, модульних контрольних робіт та підсумковий контроль (залік).

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі спеціальності.

Дисципліни та галузі, на яких ґрунтується вивчення предмету «Основи українознавства»: етнофілософія, вітчизняна історія, етнокulturологія, етнорелігієзнавство, етнографія, етнологія України, етнопсихологія, етномузикознавство, етнохореографія, літературознавство, міфологія, історія мистецтв, природознавство, етнопознавство (звичаєве право). Вибіркова навчальна дисципліна «Основи українознавства» є складовою у циклі професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» і пов'язана з дисциплінами «Усна народна творчість і літературне краєзнавство», «Народознавство», «Вивчення українознавства в ЗЗСО», «Етнографія», «Етнографічне музеєзнавство», «Вступ до спеціальності», «Історія української літератури».

Особливості опанування освітнього компоненту під час дистанційної форми навчання

Відповідно до наказу в. о. ректора Глухівського НПУ ім. О. Довженка проф. Курка О.І. «Про організацію освітнього процесу в період воєнного стану та планування навантаження ПВС у 2024/2025 н.р.» (№ 256 від 19.08.2024 р.), освітній процес у 2024/2025 н. р. організовано за дистанційними технологіями навчання (віддалено) у зв'язку з віднесенням Глухівської міської територіальної громади до територій можливих бойових дій (наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 (зі змінами відповідно до наказу від 18.07.2024 № 204).

Заняття (лекційні, практичні) з основ українознавства відбуваються в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Google Meet) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою Google Classroom, електронної пошти, соціального месенджера Viber. У створений загальний Google клас для кожної академічної групи в корпоративному освітньому середовищі Google Workspace з ідентифікацією здобувачів вищої освіти за прізвищем і ім'ям українською мовою до створеної викладачем теми «Основи українознавства» прикріплені підручники, навчально-методичні посібники (в електронному варіанті), силабус дисципліни, плани практичних занять, завдання самостійної роботи; систематично надсилаються матеріали лекцій, додаткові матеріали для опрацювання, завдання модульних контрольних робіт.

Здобувачі освіти надсилають у Google клас виконані завдання практичних занять, самостійної роботи, модульних контрольних робіт, передбачені робочою програмою освітнього компонента. За неможливості прикріпити матеріали в Google клас, здобувач освіти, попередньо проінформувачи про це викладача, надсилає виконані завдання електронною поштою та за допомогою соціального месенджера Viber.

Усі види роботи здобувачів вищої освіти оцінюються згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу «Основи українознавства».

Основні поняття: концепція, Україна, світове українство, концентр, етнос, нація, держава, мова, міжнародні відносини, культура, ментальність, доля, історична місія, теорія, методологія, принципи, етнос, рід, плем'я, природа, етногенез, народ, ментальність, характер, філософія, міфологія, антропоморфізм, матерія, форма буття, екологія, духовне життя, духовна сфера, світогляд, архетипи, звичаї, обряди, родинна, календарно-побутова обрядовість, міра культури, засіб пізнання, інструмент творення, національна ідея, народ, корінний народ, українська нація, етнічна, національна культура, незалежність (самостійність), державність, соборність, цивілізованість, демократизм і духовність, матеріальна культура, духовна культура, традиційна культура, субкультура, етнічна територія, етнічні землі, етнографічні землі, держава, державотворення, державний суверенітет, процес державотворення, монархія, республіка, правові держави.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

(денна форма навчання)

II (5 р. н.) курсу, IV семестр

Номер теми	Назви модулів	Кількість годин, відведених на:			
		Аудиторні заняття		Самостійна робота	Індивідуальна робота
		Лекції	Практичні		
Модуль 1. Українознавство як наука					
Тема 1.	Українознавство як наукова дисципліна	2	2	5	
Тема 2.	Основні джерела та література з курсу «Українознавство»	2	2	5	
Україна – етнос					
Тема 3-4.	Процес формування українського етносу. Філософія, релігія, мистецтво в духовному житті українців	2	2	10	
Україна – природа, екологія					
Тема 5-6.	Вплив природи на формування світогляду українців	2	2	10	
Модуль 2. Україна – нація					
Тема 7.	Проблеми розвитку української нації	2	2	10	
Україна – мова					
Тема 8.	Роль мови у формуванні українського етносу	2	4	10	
Модуль 3. Україна – культура					

Тема 9	Українська національна культура	1	2	5	
Україна – держава					
Тема 10.	Українська національна ідея: становлення і розвиток	1	2	10	
Модуль 4. Україна – історія					
Тема 11.	Історія українського державотворення	2	2	10	
Україна в міжнародних відносинах					
Тема 12.	Українці і світ	2	2	5	
	Всього	18	22	80	

**Питання до заліку
з основ українознавства
для студентів II курсу ННІ філології та історії**

1. Українознавство в філософії освіти.
2. Українознавство в сучасній освітній системі (на основі «Стандарту навчально-інтегративного курсу», наказів, положень МОН України).
3. Принципи вивчення українознавства. Доцільність вивчення українознавства за концентрами.
4. Генеза становлення українознавства.
5. Формування українознавчої науки в добу Київської Русі
6. Формування українознавчої науки в добу Гетьманщини.
7. Становлення українознавчої науки в XIX ст. (до 90-х рр. XIX ст.).
8. Розвиток українознавства в кінці XIX – XX ст. (до 30-х рр. XX ст.). Занепад українознавчої науки в радянський період.
9. Античні джерела українознавства.
10. Європейські джерела з питань українознавства доби Середньовіччя, Відродження, Просвітництва.
11. Особливості сучасного розвитку українознавства.
12. Сутність наукових понять "феномен етносу" та "етногенез". Український етнос як реальність усієї планети.
13. Генеза українського етносу.
14. Основні джерела і концепції про час і місце зародження українського етносу.
15. Поняття про національний характер українців. Типи вдачі.
15. Особливості життєдіяльності українців у США, Канаді, Австралії, Бразилії. Український етнос і проблеми діаспори.
16. Феномен українського етносу.
17. Природа України – одне з найунікальніших явищ космічної цілісності. З'ясувати сутність понять "криза в природі" і "духовна криза". Природа України в умовах війни.
18. Особливості поетичного, образно-символічного значення природи України в творчості українських письменників.
19. Природа як об'єкт українознавчих досліджень. Вплив природи на емоції, інтелект особистості, мораль.
20. Охарактеризувати специфіку життєдіяльності, побуту, виробництва, способу життя та характеру людей у північних регіонах України.
21. Природа України як формотворчий чинник етнонаціонального розвитку українського народу.
22. З'ясувати роль природних чинників у формуванні історико-етнографічних

районів України.

23. Визначити особливості екосвідомості у соціокультурному контексті.
24. Триєдиний характер екологічної культури: культ Богородиці та екологічна культура українського народу.
25. Особливості розкриття повної і правдивої історії зародження, формування, функціонування мови.
26. Гіпотези, теорії, дослідження, офіційні твердження про походження української мови.
27. Мова – аналог природного буття, духовної сфери, характеру і долі народу.
28. Проблеми державної української мови в Україні.
29. Особливості мови як форми пізнання України і українства. Місце української мови на сучасному етапі.
30. Генеза наукового тлумачення і висвітлення історії України. Варіанти конструювання "історії".
31. Культура Київської Русі. Причини розпаду Київської Русі.
32. Особливості існування праукраїнських земель в умовах Литовсько-польсько-білоруського конгломерату. Передумови та особливості Великої Руїни.
33. Особливості відродження державницької національної самосвідомості в XIX ст.
34. Причини відстоювання власної ідеології в 20-х рр. XX ст. Розвиток державності в час "Розстріляного відродження".
35. Боротьба українців за державність наприкінці XX ст. її наслідки. Стан, проблеми, перспективи розвитку України як суверенної, демократичної, правової держави.
36. Основні концепції тлумачення "історії" України.
37. Особливості киево-руської міфології; розселення племен.
38. Національна позиція праукраїнців та еволюція їх характеру.
39. Світогляд і характер праукраїнців.
40. Проблема міста і села в Україні. Відображення даної проблеми в художній літературі.
41. Національна культура доби Козаччини.
42. Розвиток національної свідомості українців у XX ст.
43. Чинники формування нації: геополітичні, етнокультурні, релігійні, ідеологічні.
44. Фактор мови як важливий чинник формування нації. Дух спільноти - основна ознака нації у сфері політики, в усіх галузях духовного і матеріального життя.
45. Особливості розвитку нації як феномену.
46. Внутрішній зміст національної спільноти (спільні раса, мова, побут, звичаї, релігія, спільність історичних переживань, спільність психічного укладу (темперамент, моральні, правові, естетичні поняття та норми), економічні інтереси, соціальні ідеали і форми).
47. Особливості української національної ідеї як самостійної філософської проблеми (від Київської Русі до Гетьманщини (Б.Хмельницький, І.Виговський, І.Мазепа, П.Орлик тощо).
48. Національні проблеми в незалежній Україні. Особливості творення нації.
49. Романтична модель українського національно-культурного відродження XVIII - початку – XIX ст. (І. Котляревський, П. Гулак-Артемівський).
50. Причини виокремлення України як суб'єкта історичного процесу (програма Кирило-Мефодіївського товариства (Т. Шевченко, П. Куліш, М. Костомаров)).
51. Особливості культуротворчої спрямованості "громадівського руху" (М. Драгоманов, В. Антонович, С. Подолинський).
52. Особливості інтеркультурного діалогу "Молодої України" наприкінці 80-х рр.

XIX ст. (Іван Франко).

53. Поняття "європеїзації" психологічної домінанти українства, перехід до національної самосвідомості, самоствердження (з 1919 до 30-х рр.) (С.Єфремов, М.Хвильовий, М.Скрипник, Ю.Шумський та ін.).

54. Еміграційна філософська думка (Д.Чижевський, І.Марчук, М.Шаповал).

55. Філософія української ідеї в європейському контексті.

56. Культура Трипільської цивілізації.

57. Етапи розвитку Зарубинецької, Черняхівської культур.

58. Особливості дослов'янської та слов'янської культур.

59. Культура Скіфської держави.

60. Розвиток Києво-Руської імперії. Князі Київської Русі та їх державотворча політика (Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Володимир Мономах, Данило Галицький).

61. Державницька діяльність у добу Гетьманщини.

62. Роль Запорозької Січі у створенні Української держави.

63. Державотворча політика І.Мазепи.

64. Конституція П.Орлика.

65. Причини втрати Україною державності.

66. Особливості національного духу в Україні в період Гетьманщини.

67. Національний дух в Україні в період Директорії.

68. Національний дух України у добу Центральної Ради.

69. Державницька політика ЗУНР.

70. Причини та наслідки трьох голодоморів в Україні.

71. Особливості трансформації радянської державності в національну державу.

72. Творення української держави в 90-х рр. ХХ ст.

73. Сучасні проблеми розвитку української держави.

74. Державні символи України.

75. Місце української культури в системі європейських культур у співвідношенні з картинами світу, суспільно-історичними епохами.

76. Чинники культури (традиції землеробства, збереження здоров'я, спілкування, виробництво, торгівля, промисли, економіка. Державна та військова справи, родинний, побутовий, професійний, суспільний досвід).

77. Чинники власної творчості (самопізнання, пізнання світу, самореалізація).

78. Чинники духовної культури (мова, писемність, національна психологія і антропологія, світогляд і мораль, етнографія). Народні традиції (культурно-історичні, релігійні, трудові, родинно-побутові, народний календар. Вшанування пам'яті померлих).

79. Чинники матеріальної культури (житло, промислові знаряддя, торгівля, засоби сполучення, харчування, одяг, будівництва).

80. Особливості української національної культури в системі українознавства, її витоки і форми прояву.

81. Специфіка матеріальної культури українців: промисли, ремесла українців.

82. Традиції української громади, система етикету.

83. Вплив християнства на розвиток української культури.

84. Особливості "Велесової книги" як пам'ятки праукраїнської культури, релігії, філософії.

85. Фактори, що сприяли духовному й економічному зубожінню нації: а) війни, голодомор, засухи; б) насильницьке поширення в Україні рабської психології (втрата підприємливості, ініціативи, товариськості, чесності, відвертості, любові до ближнього, витривалості, самопожертви, внутрішньої здатності до опору чужій мові, ідеалам, способу життя).

86. Екологічна ситуація в Україні.

87. Культура українців у полікультурному просторі.

88. Особливості освітніх культурних центрів української діаспори за кордоном.

Список рекомендованих джерел

Основні джерела

1. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с. URL : https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropohichnyi_kod_book1.pdf (дата звернення: 18.08.2024).
2. Вовк Ф. Студії з української етнографії та антропології. Харків : Видавець Савчук О. О., 2015. 464 с. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Vovk_Khvedir/Studii_z_ukrainskoi_etnohrafii_ta_antropolohii_vyd_1995/ (дата звернення: 08.08.2024).
3. Гончарук В. Українознавство : навч.-метод. посіб. Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т укр. філології, Наук.-досл. лабораторія «Проблеми підготовки студентів-філологів до українознавчої роботи в школі» [та ін.]. Умань : Візаві, 2021. 122 с. URL : <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/16343/1/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf> (дата звернення: 08.08.2024).
2. Кононенко П. П. Кононенко П. П. Українознавство: Конспект лекцій. К.: МАУП, 2005. 392 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/ukr_znavstvo.pdf (дата звернення: 08.08.2024).
3. Лозко Г. Етнологія України. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-91.html> (дата звернення: 08.08.2024).
4. Половець В. Українознавство. Курс лекцій. URL: <http://siver-litopis.cn.ua/rab/polovec/ukrainozn.pdf> (дата звернення: 08.08.2024).
5. Січинський В. Чужинці про Україну. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Sichynskiy_Volodymyr/Chuzhyntsi_pro_Ukrainu_vyd_1991/ (дата звернення: 08.08.2024).
6. Українознавство: Хрестоматія-посібник: У 2-х кн. / Упор. В.Крисаченко. К., 1996. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/372928.pdf (дата звернення: 08.08.2024).
7. Українознавство: концептуальні та теоретико-методологічні основи розвитку / П. П. Гай-Нижник (керівник проекту), Т. А. Бевз, О. Є. Гомотюк, С. І. Губський, Я. С. Калакура, А. М. Киридон, І. Й. Краснодемська, В. Т. Лазарева, А. Ю. Санченко, О. М. Склярова, Л. К. Токар, Д. В. Толочко, Л. В. Чупрій, О. Б. Ярошинський. К., 2015. 504 с. URL: <https://hai-nyzhnyk.in.ua/downloads/2015doc.ukrainoznavstvo.pdf> (дата звернення: 08.08.2024).

Додаткові джерела

1. Лозко Г. Етнодержавознавство. Філософсько-теоретичний вимір. Курс лекцій. Тернопіль: Мандрівець, 2012. 383 с.
2. Мова в системі українознавства: Дидактичний матеріал для слухачів курсів підвищення кваліфікації / Укл. А.Ю. Пономаренко, П.П. Кононенко та ін. К.: Міленіум, 2005.
3. Недюха М.П. Українознавство як наука і навчальна дисципліна. *Збірник наукових праць НДІУ*. Том УІІ. К., 2005. С. 13–19.

Інформаційні ресурси

1. Ковпик Світлана. Про посібник Сергія Єфремова «Українознавство». URL: <http://archive.nddiuvi.org.ua/fulltext.html?id=784> (дата звернення: 08.08.2024)
1. Електронна версія журналу "Українознавство" <http://www.ualogos.kiev.ua> Сайт НДІ українознавства; Сайт НБУ ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 08.08.2024).
2. Українознавство: Електронне наукове фахове видання. URL : <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>. Періодичні та серійні видання
3. Українознавство: Науковий часопис. URL: http://journal.nddiuvi.org.ua/?page_id=2&lang=uk або ukrajinoznavstvo.org.ua (дата звернення: 08.08.2024).
4. Українознавство в системі національного виховання. URL: osvita.ua/school/method/upbring/363/ (дата звернення: 08.08.2024).
5. Методичний портал. Режим доступу : metodportal.net Українознавство
6. Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pravo-diyalnosti/2018/10/08/perelik-naukovikhfakhovikh-vidan-12.pdf> (дата звернення: 08.08.2024).
7. Українознавство у структурі наук в Україні. URL: refsua.com/referat-6614-1.html
8. Українознавство – основа формування світогляду української молоді. URL: <http://oblosvita.com/navigaciya/21079-ukrajinoznavstvo-osnova-formuvannya-svtoglyaduukrayi-nskoyi-molod.html> (дата звернення: 08.08.2024).

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ – залік.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконувати завдання самостійної роботи, розробляти презентації, брати участь у творчих проектах та культурно-освітніх заходах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання.

Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж двох тижнів після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності.

Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в Глухівському НПУ ім. О. Довженка» (Наказ Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка «11» червня 2020 року № 151 (<https://drive.google.com/file/d/1OvkdtNHZncMFI3jDEMuWR6Wag4TVxUsO/view>)).

У процесі навчання та при підготовці проєктної заявки забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання.

Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS.

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з курсу
«Основи українознавства»**

Таблиця 1

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Рівні навчальних досягнень студентів	Критерії
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент: - дає правильні, точні, повні ґрунтовні відповіді; - демонструє високий рівень знань в обсязі навчальної програми з українознавства; - вільно відповідає на складні запитання, самостійно аналізує й розкриває сутність мовних явищ, узагальнює, систематизує, встановлює причиново-наслідкові зв'язки; - може вести дискусію з конкретних питань з використанням міжпредметних зв'язків. Виявляє особисту позицію щодо народознавчих проблем, уміє аналізувати проблему й знаходити шляхи її розв'язання; - виконано всі завдання, студент ґрунтовно та повно викладає зміст теоретичного матеріалу, виявляє повне його розуміння, обґрунтовує свої думки, наводить необхідні приклади, викладає матеріал послідовно і правильно; - вільно виконує завдання з українознавства різного рівня складності відповідно до навчальної програми; ретельно виконує практичні, самостійні роботи, оформляє їх, робить самостійні обґрунтовані висновки.
	100		
	99		
	98		
	97		
	96		
	95		
	94		
	93		
	92		
91			
90			
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент: - відповідь недостатньо повна, але змістовна; - добре володіє теоретичними знаннями з українознавства; - орієнтується в системі українознавчих/народознавчих термінів, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні;
	89		
	88		
	87		
	86		
	85		
	84		
	83		
82			

			<ul style="list-style-type: none"> - виконує завдання щодо аналізу і продукування українознавчого матеріалу, робить висновки, але нечітко формулює їх; - володіє мовними нормами; - виконано не менше як 75 % завдань; - студент дає відповіді, але допускає деякі помилки та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу та виконанні завдань.
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Студент:
	81		- відповідь недостатньо повна, але змістовна;
	80		- добре володіє теоретичними знаннями з українознавства;
	79		- орієнтується в системі українознавчих/народознавчих понять, але припускається поодиноких несуттєвих помилок у їх тлумаченні;
	78		- розв'язує різнорівневі завдання з українознавства, виправляє допущені помилки, робить висновки, але нечітко формулює їх;
	77		- правильно і доцільно використовує українознавчу/народознавчу термінологію;
	76		- виконано не менше як 75 % завдань, студент дає відповіді, що задовольняють ті самі вимоги, що й на достатній рівень, але допускає помилки і недоліки в послідовності викладу матеріалу на теоретичні питання.
	75		
74			
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент:
	73		- відповіді недостатньо повні;
	72		- помиляється у визначенні понять із українознавства;
	71		- недостатньо володіє мовними нормами;
	70		- виконує прості типові завдання з українознавства;
	69		- наводить прості приклади;
	68		- не вміє обґрунтовувати свої думки;
	67		- виконано не менше половини завдань, виявляє знання та розуміння основних положень теоретичного матеріалу, але викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у окремих формулюваннях, не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, не наводить потрібних прикладів, викладає матеріал непослідовно і допускає в роботі помилки.
	66		- за інструкцією і з допомогою викладача виконує практичні завдання;
	65		- завдання для самостійної роботи виконані частково.
64			
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними	Студент:
	63		- відповідь недостатньо повна, допускає помилки;
	62		
	61		

	60	вміннями й навичками визначається нижчим за середній	<ul style="list-style-type: none"> - помиляється у визначенні понять із українознавства; - неповно характеризує народознавчі явища; - володіє матеріалом із українознавства на репродуктивному рівні; - розв'язує прості завдання з українознавства, але допускає посилки; - наводить прості приклади; - не вміє обґрунтовувати свої думки; - виконує не менше половини завдань і виявляє знання та розуміння основних положень матеріалу курсу, але викладає матеріал неповно і допускає помилки у формулюваннях, не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки, не наводить потрібних прикладів, викладає матеріал непослідовно і з помилками; - за допомогою викладача виконує практичні завдання; - завдання самостійної роботи виконані частково.
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	<p>Студент:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє незнання теоретичного матеріалу з українознавства; - ключові питання з українознавства розкриває неповно; - помиляється у визначенні українознавчих/ народознавчих понять; - з великими труднощами наводить елементарні приклади; - фрагментарно характеризує українознавчі/народознавчі явища і процеси; - допускає суттєві помилки у виконанні завдань; - не користується науковою термінологією; - не виконано 50 % практичних робіт; - не виконано 50 % завдань; - виявляє незнання більшої частини відповідей на питання, непослідовно викладає теоретичний матеріал, не наводить потрібних прикладів, допускає грубі помилки.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	<p>Студент:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявляє незнання теоретичного матеріалу з українознавства; - ключові питання народознавства розкриває неповно; - помиляється у визначенні понять з українознавства; - не наводить елементарні приклади; - не характеризує народознавчі й українознавчі процеси та явища;

			<ul style="list-style-type: none"> - допускаються суттєві помилки у виконанні елементарних завдань з українознавства; - не користується науковою термінологією; - не виконано 70 % практичних робіт; - не виконано 70 % завдань; - виявляє незнання більшої частини відповідей на питання, непослідовно викладає теоретичний матеріал, не наводить потрібних прикладів, допускає грубі помилки.
--	--	--	--

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни «**Основи українознавства**»

Таблиця 2 Розподіл балів для студентів денної форми навчання:

Практичні заняття											Самостійна робота		Модульний контроль		Форма семестрової атестації – залік
Максимальна кількість балів – 77											Максимальна кількість балів – 12		Максимальна кількість балів – 11		Максимальна кількість балів – 0
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	ПЗ №5	ПЗ №6	ПЗ №7	ПЗ №8	ПЗ №9	ПЗ №10	ПЗ №11	СР №1 ...	СР №4	МК № 1; № 2	МК № 3; № 4	Усього: 100
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	3	3	5,5; 5,5	5,5; 5,5	

Оцінювання модульної контрольної роботи за шкалою 0–5,5 балів, де кожен рівень відповідає певному відсотку правильно виконаних завдань:

0 б (0–9% виконаних завдань)

Робота майже не виконана або містить лише спроби розв’язання, але всі відповіді неправильні. Студент/студентка не продемонстрував/ла розуміння матеріалу.

0,5 б (10–19% виконаних завдань)

Виконана мала частина завдань, але більшість відповідей неправильні.

Присутні серйозні помилки, що свідчать про слабе засвоєння теми.

1,5 б (20–39% виконаних завдань)

Студент/студентка зробив/ла більше спроб, однак правильних відповідей небагато. Є деяке розуміння теми, але допущено багато неточностей.

2,5 б (40–59% виконаних завдань)

Приблизно половина завдань виконана правильно. Відповіді містять помилки, проте основна частина роботи свідчить про загальне розуміння матеріалу.

3,5 б (60–74% виконаних завдань)

Робота виконана на середньому рівні, більшість відповідей правильні. Декілька помилок, але загальна логіка та знання теми присутні.

4,5 б (75–89% виконаних завдань)

Майже всі завдання виконані правильно, лише кілька незначних помилок. Студент/студентка добре орієнтується в темі та демонструє впевнене знання матеріалу.

5,5 б (90–100% виконаних завдань)

Усі завдання правильно розв’язані, відповідь обґрунтована. Відмінне володіння матеріалом, без помилок або з незначними неточностями.

Оцінювання самостійної роботи за шкалою 0–3 бали, де кожен рівень відповідає певному відсотку правильних відповідей:

0 б (0–9% виконаних завдань)

Робота майже не виконана або містить лише спроби розв'язання без правильних відповідей. Відсутнє розуміння теми, допущені грубі помилки.

0,5 б (10–19% виконаних завдань)

Виконана мала частина роботи, більшість відповідей неправильні. Спостерігається слабокє засвоєння матеріалу, але є спроби розв'язання.

1,0 б (20–39% виконаних завдань)

Виконано приблизно третину завдань, частина відповідей правильні. Багато неточностей, але присутні базові знання.

1,5 б (40–59% виконаних завдань)

Виконана майже половина завдань, правильні відповіді переважають. Є помилки, але студент/студентка демонструє загальне розуміння матеріалу.

2,0 б (60–74% виконаних завдань)

Більшість завдань виконані правильно, логічно обгрунтовані відповіді. Невеликі неточності, але загальний рівень знань хороший.

2,5 б (75–89% виконаних завдань)

Майже всі завдання правильні, чітко розкриті відповіді. Допущено мінімальні неточності, студент/студентка добре орієнтується в темі.

3,0 б (90–100% виконаних завдань)

Усі завдання виконані правильно, відповіді аргументовані та чіткі. Відмінне володіння матеріалом, без помилок або з незначними неточностями.